

Børges Blue corner

BBC 16: DET ER I HEDMARK DET SKJER, OG ATFERDSANALYSEN VISER VEI!

Her oppe i Hedmark har det vært en aktiv vinter. Glåmdal og Nes lokallag av NAFO, der i alle fall Glåmdalen er i Hedmark, ligger ikke på latsiden. Tidligere i vinter var det temakveld om praktisk bruk av atferdsanalyse. Etter lange og harde forhandlinger med lokallaget om honoraret, hadde Jan-Ivar Sällman og jeg et dagskurs om skolenekting. Dette ble holdt på Milepælen på Sand i Nord-Odal den 4. februar, og samlet noe sånt som 80 deltakere. Ikke så verst for et tema som ikke står så veldig på dagsorden. Jeg synes også at det var et vellykket seminar. Det er nemlig sjelden å oppleve et så aktivt publikum – både mens vi snakket og i pausene haglet det med spørsmål og kommentarer. Det var tydelig at temaet, og mange av våre poenger, engasjerte. Jeg tar det faktisk som et tegn på at mange fagpersoner er involvert i temaet, men at mange har manglet effektive redskaper for å gjøre noe med det. Forhåpentligvis sådde vi noen spirer. I den forbindelse tenker jeg særlig på at fagpersoner fra BUP kontaktet oss etter at vi var ferdige. BUP har et stort ansvar i mange slike saker, og savner tydeligvis effektive metoder, slik de fleste andre gjør. En BUP-klinikk gjorde faktisk en foreløpig avtale med oss om å møtes for å diskutere et videre samarbeid. Jeg skjønnte det vel slik at de ville lære mer om vår arbeidsmodell. Hvis så virkelig skjer, skal jeg komme tilbake til det her på BBC.

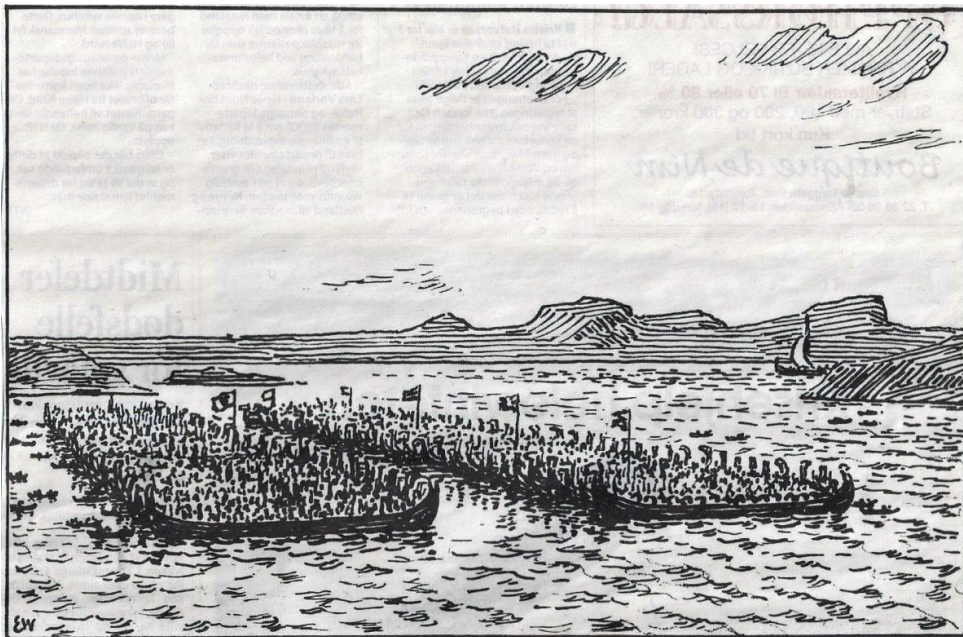
Annen aktivitet i Hedmark har foregått mer i det stille, og med minimal deltakelse fra andre fylker. Jeg ga et hint om det i forrige BBC, og siden da har den rene reklamekampanjen blitt satt i gang, i tillegg til at jungeltelegrafene har hatt travle tider. Jeg tenker selvfølgelig på et nytt tidsskrift som er i kjømda: eMagasin for Atferdsanalyse, eller eMAA. Det er neppe til å legge skjul på at frustrasjonen over NTAs ”forfall”, ikke minst i form av overgang, eller nedgang, til to årlige utgivelser, og signaler som noen tolker som planer om en høyere ”vitenskapelig profil”, har vært en viktig del av motivasjonen. Like før jul, da nyheten om to årlige NTA-utgivelser per år hadde blitt presentert, samlet en gjeng seg til et førjulstreff. Jeg var ikke til stede, men det sies at det var her idéen om et nytt tidsskrift ble unnfanget og de første konkrete planene ble lagt. Den som måtte tro at dette er noe som jeg, avgått redaktør i NTA, har kookt sammen, må altså tro om igjen. Imidlertid er det ingen hemmelighet at de fleste i ”aksjonsgruppen” jobber i Habiliteringstjenesten i Hedmark, og etter hvert vil det bli godt kjent hvem som har ulike verv i det nye tidsskriftet. Jeg kan røpe at redaktøren vil hete Kai-Ove Ottersen, en av våre talsmenn for mottoet ”Det enkleste er det beste”, som i praksis

eMAAs profesjonelle logo som snart vil bli sentral i manges bevissthet.

betyr at det *enklest effektive og forsvarlige* har sine fordeler.

Hvorfor eMAA? Jo, vi mener at det er behov for et tilgjengelig "lavterskeltidsskrift" for Atferds-Ola og Tiltaks-Kari. Vi ser for oss at en stor del av stoffet vil bli relativt kortfattede og utekniske beskrivelser av mer eller mindre geniale atferdsanalytiske opplærings- og behandlingstiltak som vi vet foregår landet rundt, "fra Lindesnes og ut til de drivende skjær", som en høystemt festtaler sa en gang på 1960-tallet. Angsten for talerstolen må ha fått ham til å glemme klisjéen "fra Nordkapp til Lindesnes". Stoffet i eMAA trenger ikke å være komplisert eller omfattende, eller oppfylle alle idealer når det gjelder design eller på andre måter. eMAA vil også satse på teoretiske artikler, intervjuer, bokanmeldelser og kort sagt de fleste stofftyper som er viktige i et aktuelt og bredt tidsskrift. Ellers er det et rent nettidsskrift, som er både praktisk og billig. Når det gjelder layout, vil listen ligge nokså høyt, og vi satser på en tiltalende publikasjon. Selv om vi ikke har skyhøye mål når det gjelder vitenskapelig nivå, sikter vi mot at artikler skal holde god faglig og framstillingsmessig kvalitet. Meningen er ikke å gå NTA i næringsen, selv om det ikke er til å unngå at det kan bli "konkurransé" om litt av stoffet. Ellers vil det bli morsomt å se hvem som leverer best reportasjer fra NAFO, ABAI og andre atferdsanalytiske begivenheter! For vær forberedt på at eMAA vil ha sine "utsendte medarbeidere". I så måte er det vel ikke urimelig at NAFO river i gratis opphold på Storefjell, slik NAFO har gjort når SOR Rapport har vært der for å dekke seminaret? Og den som får det ærefulle oppdraget med å skrive reportasje fra ABAI, kan kanskje kalles eMAAs USA-korrespondent?

Ikke for å piske opp stemningen for mye, men her kan vi tenke oss at NTA har tatt oppstilling til venstre, og eMAA til høyre. Vel, Erik Werenskiolds tegning forestiller slaget ved Hafsfjord i 872!

Spørsmålet er hvordan akronymet eMAA skal uttales. Dét vil nok bli en sak på kommende redaksjonsmøter, men jeg ser for meg følgende: Trykket må legges på første stavelse, det vil si e-en. Den saken er klar. M-en kan vel bare uttales på én måte, så spørsmålet blir hvordan vi skal si AA. Her er det to muligheter: Enten (1) a som i "vis-à-vis" og "à jour", det vil si aksent grave, også kalt venstreaksent, eller (2) a som i "bra" og "fra", eller for den saks skyld NTA, det vil aksent egy, også kalt høyreaksent, der det legges mer trykk på lyden. Etter mening duger begge deler, selv om den første uttalen kanskje er den mest naturlige. En fordel med to uttaler er at det gir stor fleksibilitet, for eksempel når vi skal lage

reklamesloganer. Der tror jeg forresten at den siste varianten fungerer best, i alle fall hvis reklamen skal gå på rim. Smak bare på:

Glem slaraffenliv og spa
Kos deg heller med eMAA

Et atferdsmagasin må Norge ha
For oss faller valget på eMAA

Den unge piken nølte med sitt ”Ja”
for først måtte hun sjekke eMAA

Mange tidsskrifter er bla-bla-bla
men slik er ikke vårt nye eMAA

Jeg har kanskje større problemer med den første varianten, men det bør ikke være umulig. Jeg prøver meg med tre forslag:

Atferdens halleluja:
magasinet eMAA

Når atferd er tema
Hold deg til eMAA

Alltid foran skjema
med det nye eMAA

Vel, og jeg venter spent på om noen kan komme med noe bedre. Ellers er jo ikke uttalen av eMAA så ulik ulike uttalen av plateselskapet EMI, som Sex Pistols sang om i 1977. Problemet er imidlertid at de sang nedsettende om sitt selskap. Men det er ikke så lett for alle å forstå alt Johnny Rotten synger, så kanskje vi kan bruke den gamle hitlåten som reklame likevel? I tillegg har Frank Zappa en sang – ”Flakes” fra albumet Sheik Yerbouti fra 1979 – som jeg har omskrevet *litt*:

We are millions and millions
we're coming to get you
We're protected by Nils-Petter
so don't let it upset you
Can't escape the conclusion
it's probably God's will
that NTA(!)
may grind to a standstill?

And we are the people
who will make it all happen
while your children are sleeping,
your puppy is crapping
You might call us nasty
or something else you might coin us
but we know you're so devoted
that you'll probably join us

We're coming to get you, we're coming to get you
We're coming to get you, we're coming to get you
We're coming to get you, we're coming to get you
We're coming to get you, we're coming to get you

Når det gjelder lansering av eMAA, skjer det visst store ting på nettet tirsdag den 1. mars kl. 14. Følg med på nettstedet emaa.no, når tidsskriftet ”går på lufta” for første gang! Av kommende innhold vil jeg nevne at eMAA vil inneholde ”eMAAs atferdsskole”, som trolig vil dukke opp med to leksjoner i hvert nummer, og nærmere 30 leksjoner totalt. Det betyr at atferdsskolen vil vare i ca. tre år, like lenge som en bachelorgrad, uten sammenligning for øvrig. Målet er å presentere de grunnleggende begrepene og metodene innenfor atferdsanalysen på en lettfattelig måte. Vi har fleipet med at skolen skal gi grunnlag for sertifiseringen eMAASA, som står for eMAA-sertifisert atferdsanalytiker! Om det ikke blir noen bachelorgrad, så blir det i alle fall *noe*? Vi får se. Det er i alle fall lite å frykte ved å gi seg i kast med leksjonene. Don't be a fool, join eMAA school!

For å vende tilbake til aktivitet her i Hedmark, må jeg også nevne at vår gamle venn Jørn Kroken er ute med bok: *Bruk av tvang og makt. Sosialtjenestelovens kapittel 4A i praksis*. I følge utgiveren, Universitetsforlaget, er det ”En praktisk bok om hvordan sosialtjenestelovens kapittel 4A kan brukes i arbeid med utviklingshemmede”. Jeg har ikke lest den endelige utgaven av boken, men kjenner såpass godt til de siste utkastene at jeg kan gå god for den beskrivelsen. Boken begynte vel å ta form da Jørn ennå var ”en av oss”, det vil

si da han jobbet i Habiliteringstjenesten i Hedmark. Etter ti år hos oss, begynte han som rådgiver hos Fylkesmannen – en tittel som på mirakuløst vis har unnsloppet likestillingsfolket – i Hedmark. Jeg vil si at han var usedvanlig godt kvalifisert for stillingen. For det første skaffet han seg meget god kjennskap til kapittel 4A i løpet av ti år ”hos oss”. For det andre kjenner han målgruppen for kapittel 4A ut og inn. For det tredje er han meget godt bevandret i

Boken til venstre og forfatteren til høyre, om noen skulle være i tvil.

metoder som er aktuelle i behandling av utfordrende atferd, både de som inneholder tvang og særlig de som ikke gjør det. Det siste betyr at boken inneholder en god del atferdsanalyse, for en stor del beskrivelser av effektive tiltak som ikke inneholder tvang og makt. Jeg tror at boken kan bli god reklame for atferdsanalyse blant landets fylkesmenn og andre myndigheter, der vi nok ikke har hatt en altfor høy stjerne. Jørn søkte faktisk en enda flottere jobb, hos våre aller høyeste helsemyndigheter. Jeg hadde gleden av å være referanse, og ble oppringt av ei hyggelig dame som tydeligvis ville vite mer om ham – jeg tolket det som at han var høyaktuell til jobben. Et stykke ut i samtalen fikk jeg spørsmål og mer personlige sider ved ham, og måtte ta ut mitt aller beste. Da ble det stille i den andre enden, og jeg spurte hva dette kunne skyldes. Da svarte hun at ”Det var bare så vakkert sagt”. Dama ble nesten beveget! Jeg tar *ikke* dette til inntekt for store verbale evner hos meg selv – det faller nok ganske naturlig for de fleste å si noe ”vakkert” om den karen. Ellers så jeg ”søt” og ”skjønn” så mange ganger, attpåtil på en litt feminin og lattermild måte, at jeg må ha hørt ut som rene ho...

Jeg kan også legge til at han fikk jobben, blant 35 søkere, men at han av praktiske grunner måtte takke nei!

Etter å ha skrytt litt av aktiviteten i Hedmark, er det på sin plass å nevne at de ofte sutres over hvor lite som skjer i fylket, ikke minst når det gjelder næringsutvikling. For eksempel Hamars folketall vokser svært langsomt. Gamle storheter som Trøftskogen i Odalen og Osen i Åmot har vel sett sine beste dager som økonomiske kraftsentra. Her har fylkets politikere, næringssjefer og hva det skulle være, bare en ting å gjøre: Kontakte fylkets atferdsanalytiske miljø for å få gode råd. Vi har både egne, spesielle erfaringer og generelle prinsipper å spille på!

Det nærmer seg årets NAFO-seminar, og programmet er klart. Det er ingen tvil om at det er både bra og bredt. Noen av framleggene viser også at det ikke kan være lett å avgjøre

om et innlegg ligger innenfor det som bør være tema og vinkling på et NAFO-seminar. Et eksempel på dette er en forelesning om en person med autisme og depresjon. Jeg siterer litt fra abstractet som ligger på NAFOs hjemmesider: ”Kåre er psykisk utviklingshemmet med autistiske trekk. Han hadde mye utagerende atferd, slag mot personal, uro og selvskading. Med veiledning fra Habiliteringstjenesten ble det igangsatt en timeoutprosedyre ved uro. Kåre skulle trekke seg tilbake til kjellerstua ved uro. I løpet av tiltaksperioden utviklet Kåre depresjon. En timeoutprosedyre som kunne fungert med henblikk på autisme, ble kontraindisert med henblikk på depresjon. Timeoutprosedyren ble en del av en depressiv væremåte, hvor Kåre heller trakk seg tilbake til kjellerstua enn å delta i sosiale sammenhenger. Hvordan snu i målretta miljøarbeid når klientens diagnose endrer seg? Hvordan integrere en persons følelser i målretta miljøarbeid? Når skal vi slutte å registrere selvskading og uro og begynne å registrere initiativ til samhandling? Kan man slutte å presentere forsterkere kontingent på ønska atferd og begynne å bekrefte relasjonen uavhengig av atferd?”

Her er det mye som kan fange interesse, utover at det heter kontingent og ikke ”kontingent”. Det er ingen tvil om at presentasjonen er ambisiøs, og forhåpentligvis er foreleseren klar over det. For eksempel skjønner jeg ikke helt hva det betyr at ”diagnose endrer seg”. Opphørte autismen da han fikk depresjon? Hva var grunnlaget for at diagnosen depresjon ble stilt, og hvordan kan følelser integreres i målretta miljøarbeid? Her værer jeg at det kan bære eller bryte.

En annen forelesning dreier seg om motstandsforklaring, og ingen ringere enn den gamle reven Arild Karlsen skal i ilden. Motstandsforklaring er jo en temmelig kontroversiell metode som i mer restriktive utgaver vil være direkte forbudt i de fleste sammenhenger. Ikke minst hadde nok kapittel 4A-makerne denne metoden i tankene da de listet opp en del metoder som ikke kan tillates under noen omstendigheter. I prinsippet er det imidlertid ikke noe i veien for å bruke metoden på lite inngripende måter. I bunn og grunn går den ut på å etablere ”motstandsattferd”, som jeg heller vil kalle unngåelsesattferd, og vi trenger jo ikke å bli utsatt for ekstreme ubehag for å lære å unngå noe. Foredragsholderen har også rett i at vi

To gamle, uadskillige atferdskamerater, undertegnede og Arild Karlsen, på Storefjell i 1992. Jeg vet ikke hvor Jens Skår gjorde av seg. Ingenting å si på motstandsattferd her, i alle fall ikke når vi snakker om direkte tilnærmelser! Eller foregår det i det skjulte?

lærer ”motstandsattferd”, eller altså unngåelsesattferd, i en rekke sammenhenger her i livet, slik det framgår av abstractet. Trafikk og alle andre situasjoner som er farlige når vi ikke passer oss, er nærliggende eksempler. Det samme gjelder situasjoner der vi kanskje bare ”dummer oss ut”. Ellers skal det bli spennende å se hvordan selve forelesningen bærer i vei. Karlsen er jo glad i å prate, og har kanskje ikke alltid vist så mye motstandsattferd når det gjelder å komme med spark i kreti og pleti retninger – å holde seg til saken har ikke alltid vært like lett. Jeg ser ikke bort fra at Karlsen har ”frelst” noen for atferdsanalysen, men jammen har han også skremt vettet av en del. Sleip taktiker kan han ikke beskyldes for å være! At jeg skriver ”frelst” er for øvrig bevisst, da han unektelig kan ha likheter med en karismatisk sektleder. Karlsen kan trygt kalles en fargeklatt, eller blir uttrykket litt fargeløst i hans tilfelle?

Men: For å være litt stor i kjeften, så er det altså i Hedmark det skjer! Når vi snakkes neste gang, vet dere enda mer om hva jeg sikter til.

20. februar 2011

Børge Holden

Holden. **Go better.**

Logoen til en bilfabrikk som jeg eier i Australia. Jeg driver altså ikke bare i bryggeribransjen...